

ابن عربي

وفاتی ۶۳۸ - ۱۲۴۰ھ.

ولادتی ۵۶۰ - ۱۱۶۵ھ.

مرتبى: رضاء الدين بن فخرالدين

هي کتبي فليس تصلح من بع
بي لغير العطار والاسکاف
هي اما مزود للعفا قی
ر و اما بطائین للخفاف

اورنبورغده «وقت» مطبعهسى .

ТИПОГРАФІЯ ГАЗ. „ВАКТЪ“ ВЪ ОРЕНБУРГЪ.

1912.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِأَخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا
غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ.

مدخل

اسلام عالمنده شهرتلى آدملىرك بى محبى الدين بن عربى اولسه كرك. فقط اوشبو شهرت كىفتى مختلف روشده در. مزبورنى بعضيلر ملحد وزنديق همده شيخ اكفر ديه توصيف ايتديكلرى حالده ايكنچيلر بوكا ولى الله، عارف بالله، عالم ربانى، عامل صمدانى، شيخ اكبر كى عظمتلى عنوانلر ويررار.

سلف عصرى اوتديكندن صوڭ، اسلام دنيا سینه ايران خلقى ايله برابر، طبيعتلرنده مركز اولان مبالغه و افراطلرده كروب اورنلاشدى. ايكنچى طرفدن ايرانلور اوزلرينك سياسى مقصدلرينه وسيله تابهق اميدى ايله اهل اسلام آراسينه موضوع حدبثلر، خارق عادتلرگه دائر حكايتلر نشر ايتديلر. خرافات و كرامات خبرلرينى اورنلاشدرمق طوغرو- سنده بديل غيرت قيلمديلر. بونك نتيجهسى اوله رق اسلام دنيا سنده ايران مبالغه لرى اورنلاشدى. بى كره سى كوتاره آلامازاق اولان مدح و ذملىر، قبيح و شريف عنوانلر ارزان آلنوب ارزان ساتلنور اولدى.

افكار اولماز، استقامت افكاردن محروم خلقلار ايچنده عالي طبيعتلى آدملر ظاهر اولماز. بوشى مجرب وتاريخ ايله ثابتدر. تجربده فاحش خطالر اولماز، تاريخ بالان سويلاماز. ايشته صوڭ وقتارده اسلاملر ايچنده بيوك آدملر و داهيلر يتشما دكينڭ بر سببى اوشبودر.

زيدڭ ولى الله اولمقى ده صديق ويا كه زنديق اولمقى ده ممكن. الله تعالى نظر صالحه مظهر العنايه الازليه، غوث العالم و ملجأ بنى آدم اولمقى ده استبعاد يوق. فقط صاحب شريعت خبرى ايرشما ديكندك بو شيلرنى بيلمك انسانلر ايچون فولاي دگل. انسانلر، كندى ظن و فكرلرينه بنا ايدوب قيلمش حكملرنده بر مرتبه اصابت ايتسه لر اون مرتبه خطا قيلولرلر. شونڭ اوچون اوز حقلرندن تجاوز ايتمازگه، ضعيف ميزانلرى ايله، الله تعالى گه خاص اشلرنى اولچاب زحمت چيكمازگه تيوشلى ايدى.

عوام، اوزلرينڭ بيهوده مجلسلرينه اشتراك ايتمامش، سخيف سوزلرينه رضالق كوسترمامش كيهسه لرنى سومازلر. آنلرنڭ محبتلرينه مظهر اولمق ايچون مطلقا آنلر كېي غيبت سويلامك و خوض فى الباطل قيلمق، فضول ايله مشغول اولمق لازم. ايشته بونلرنڭ احوال روجيه لرندن خبردار اولانلر وبونلره يارانمقنى اخص آمال ايدنلر اوشبونلر نظرلارنده ديندار كورلمك و ثنالرينه مظهر اولمق ايچون باشقه لرك عقيده لرينه مسلط اولورلر، پك كوب صافى كوڭللرنى وپاك وجدانلرنى قورملرغه بوياب كوسترلرلر، اوزلرينڭ مخالفلرينى تضليل و تفسيق قيلولرلر. بو كېي معامله لر، اوشبو آدملر فكرلرينه كوره گويا اسلام ديننى تقويه اولور. بو خودبين ومغرورلر بيلمازلر كه بو شيلر، بالعكس جنابت و دين ايله تجارتندر. زيرا هر افراطدن تفریط طوغار و هر بر عقلسز حركت، عقل اهلينڭ نقرته باعث اولور. نهايت اوشبو كېي آدملر سيبيندن خلقلر دينلردن

معيت آلورلر، قانون سماويلرني استخفاف فيلورلر. بونك گناهي ايسه دينلرگه دگل بليكه بونك اسمندن اصولسز حرکت ايدوچيلرگه در، ايمان ايله كفر آراسنده واسطه اولنماز ايسه ده مسلمان ايله آني اكفار آراسنده مغرب ايله مشرق آراسي قدر مسافه واردر. قرآن كريم: «وكذلك جعلناكم امة وسطا لتكونوا شهداء على الناس» بيورر. كندينك ظن وتخييلاري خصوصا شخصي عداوتلر بونك نأثيري ايله حكم توزوچيلر «وسط» سوزينه مصداق اولمازلر.

اسلام، عهومي هم ده مصالح دنياويه و اخرويه ني جامع، احوال اجتماعيه ني اصلاح ايدوچي بر مسلكدن عبارتدر. بوگا تابع اولانلر اوشبو مسلك اوزرنده حرکت ايتمك آرزوسي ايله هر شيدن ايلك اوز نفسلريني و اوز اخلاقلريني اصلاح ايدرگه، الله تعالى هم ده انسانلرغه نسبت ايله اولاچق وظيفه لريني قدر الحال يرينه كتوررگه تيوشلي. افندمز حضرتلري: «المسلم من سلم المسلمون من لسانه ويده» بيورمشد (١). تجارتلرنده كارلي اولوب اولماقلرين، دين تاجرلري ده كونلر ك برنده بيلورلر، عمللر بونك نتيجه لريني كوررلر: «الناس مجزيون باعمالهم ان خيرا فخير وان شرا فشر».

* * *

ابن عربي حقنده مكل بر ترجمه^٤ حال ترتيب ايتمك خيالنده دگلم. مكل اثر ترتيب ايدر ايچون مقصودغه مناسبتي مؤلفاتني كوزدن كچرمك لازم. كتبخانه مك، كفايت ايدرلك درجه ده كتاب اولنماز. بوندن باشقه، مشهور كيمسلر حقنده مكل ترجمه^٤ حال بازار ايچون فرنك عالملري طرفندن ترتيب ايدلمش ترجمه لر، محاكه وانتقادلر ايله آشنا اولورغه تيوشلي. حالبوكه بو كونده «علم لساني» ديولمش فرنك لسانلر بونك هيچ بري ايله آشناغم

(١) صحيح البخاري. ج ١ ص ٨٠.

يوق . شوبله ايسهده : « اوز تيلمزده ابن عربى ترجمهسى يوق »
ديه شكاييت ايدلمازلك درجهده بر نرسه ميدان غه چيغاچغن حق
تعالادن اميد اينمكدهيم .

صرف رسهى حاللر وياكه چوروك خبرلردن جمع ايدلمش
مدحيه لر ، حقيقى معناسى ايله « ترجمه ء حال » اولمازلر . بونلرني اوقومقدن
فائده هم كورلماز . اصل ترجمه ء حاللر ايسه ، رسهى حاللر اوستنه ،
صاحبلىرىنىڭ عقيدىلرى ، مسلك و فكرلارى ، تفرد ايتمش منهللرى
سويلانوب قاعدهسى ايله انتقاد ايدلن شيلر اولور . ايشته بز اوشبو
حاللرني ممكن قدر رعاييت ايدركه طريشديق .

بو يرده ، اصل كتاب مقدارنده اوزون بر ديباجه ترتيب ايتدم
ايسه بونلك گناهي بئكا دگل بلكه شوئكا مجبور ايدوچيلارده در . آنلر
اوز اشلرى ايله گنه مشغول اولسه لر بن ده بو قدر اوزون سوزلر
سويلرگه حاجت كورماش اولور ايدم .

وكل الناس مجنون وليكن
على قدر الهوى اختلف الجنون .

مقصد

۱

ابن عربینک اسم و نسبی . کنیه ، لقب و شهرتی . اندلس مملکتی . اشبوند ، اشبیلیه ، طلیطله ، غرناطه ، قرطبه ، مدینه الزهراء ، مرسیه ، مریه شهرلی . شام و دمشق . ولادت و وفاتی .

ابن عربی حضرت تلمریزک اسمی محمد بن علی بن محمد بن احمد بن عبدالله اولوب عرب مشاهیرندن «حاتم طائی» دیه مشهور کیمسه نسلندن ایدی . اوشبو سببدن ابن عربی «الطائی الحاتمی» دیه معرفدر . کنیه سی ابو بکر و لقبی ده محیی الدین اولوب شهرتی «ابن عربی» دیه اولمش ایدی . ابو بکر محمد بن عبدالله ابن العربی (۱) اسملی عالمدن فرق اولسون ایچون شرق عالمرندن کویلر ، صاحب ترجمه نی الف و لامسز «ابن عربی» دیه بازارغه اصطلاح ایتمشلدر . کندیسسی ایسه هر ایکی رسم ایله یازمشدر . یاش وقتنده و اندلس مملکتنده چاغنده نه کبی مناسبت ایله در «ابن سراقه» دیه مشهور اولمشیدی . اهل تصوف بیو کلر نندن اولدیغی جهنله «شیخ اکبر» دیه هم شهرتی وارد . ابن عربی ، اندلس ولایتنده «مرسیه» شهرنده دنیاغه کلوب ۸ یاشینه بتدیکنده ۵۶۸ تاریخنده «اشبیلیه» (سیویل) گه واردی و اوراده کسب علم ایله مشغول اولدیغندن صوگ ۳۸ یاشنده وقتنده (۵۹۸ تاریخنده) شرق طرفینه رحلت ایلدی . اوشبو سفرنده مکه مکرمه ده بر قاچ بیللر طوروب شام و موصل ، بغداد و مصر ، قونیه

(۱) بو ذات ۶۱۷ تاریخنده «اسکندریه» شهرنده وفات اولدی . بونلردن باشقه دخی محمد بن علی بن عمر الغسانی ابو عبدالله نام ذات هم «ابن العربی» دیه مشهور ایدی . بونسی ۷۴۸ده وفات ایتدی «بغیة الوعا» . ص ۷۹ .

شهرلارنده و آنادول مملكتلارنده سياحت ايتدى. اول مرتبه كرديكنده «بغداد» ده اون ايكي كون طوردى و صوڭك دفعه سنده نه قدر قالدېغى آچېق معلوم دگلدر .

ابن عربي ، علوم اسلاميه نڭ هر برنده ماهر اولمش ايسه ده شهرتى تصوف ايله اولمشدر . شعر و ادب فنلارنده متخصص عالملردن اولدېغى حالده اربابى طرفندن اعتراف ايدلديكىنه كوره تصوف ايله اولان شهرتى بونلره غالب كالمشدر . بونڭ ترجمه سيني يازدقلىرى يرده «دائرة المعارف» صاحبلىرى (۱) «القاضى» ديه توصيف ايتمشلار ايسه ده ظن غالب بو ، سهوقلمدر . قضا منصبنده اولنديغينه دائر بزلار بر شى كورمادك .

ابن عربى نڭ اولگى ياروم عمرى «اندلس» ده وفالان يارومى ده «شام» ده اونديكىندن اوشبو ايكي مملكت حقنده بو يرده بر ايكي جهله يازمق فائده سز اولماز . وطن ، انسانلر نڭ صفت لازمه لرى قىيلىندىن اولدېغى ايجون ، بر كيمسه سويلنديكى وقت آنڭ وطنندن ، آنا و بابا هم عائله سندن صورلور . بونلردن مجرد اوله رق يازلمش ترجمهء حاللر روحسز و صالحون اولور و اڭ مهم بر صفتدن خبر و يرلما ديكى ايجون معلومات نافى قالور ، اوقوچى نڭ رغبت و محبتى حر كىلنماز . حالبوكه اندلس مملكتى و آنڭ باشينه كلمش عزت و ذلتلر خبرنده و تاريغى عنعنه سنده انسانلر ايجون چوق درسلىر و عبرتلىر وار .

آدم بالاسى كندى نڭ اوشبو فسقه عمرنده بر قاچ طورلرگه كرر ، خيلى راحت و مشقتلر كورر ، دنيا نڭ بتون ماهيتى - دائمى بر حر كىدن عبارت اولدېغى ايجون ، آدم اوغلى نڭ هيچ بر حالنده ثبات و قرار بو قدر . كندى نڭ حالده دوام و ارلغن ظن ايتمش كيمسه ، حر كىت ايتمكده اولان كوچا ك (نكارماچ) اوستنده كى تارافان نڭ اوزىنى تيك طور مقده ديه

خيال ايدوى قىيلندىن بوش خيال اولور. ولايتلر، شهرلر ده انسانلر قىيلندىن باشارلر، زمان آنلارنى ده كوتارر وتوشرر، آنلار ك اوستلر ينه كلمش تبدل وتغيرلر تعريف ايدوب بتر مازلك در چه ده الوغ اولور. احتمال كه بو طوغر وده اندلس مملكتى دى زياده امتياز كسب ايتمىشدر.

* *

سكز يوز يىللر قدر بر مدت اسلاملر قولنده طور مش اندلس مملكتى، اوشبو كونده «اسپانيا» ايله «پورتگيز» مملكتلر ندىن عبارت ايدىكنى بيلمگان كيمسه اولماز. غوت قومندىن مقدم بو يرلر ده «واندال» قومى طور دىغى مناسبت ايله «واندالوسيا» و صوكره تعريف ايله «آندال-لوسيا» ديه شهرت بولمىشدر. فتح ايتدىكلرى صوكنده مسلمانلر بو مملكت اسمىنى «اندلس» صورتنده استعمال ايدر اولدىلر و اوشبو اسم، بتون اسلام دنيا سنده شايع اولمىشدر. اصلك جنوب طرفينه خاص اولان بو اسم، اسلاملر ك شمال طرفندىن ضبط ايتمىش بر يرلر ينه اطلاق ايدلنه وارمىش و اوشبو جهتندىن «اندلس» اسمى، اولگى وقتنه نسبت ايله دى عام و شموللى اولمىشدر.

اسلام مدنيتى نىك شهرتى چيقدىغى وقتلر ده «اندلس» ك مشهور شهرلرى بونلر ايدى:

(۱) اشبونه. بو كونده پورتگيز دولتى نىك پايتختى و «ايسبونه» ديه معروف اولان شهردر. مسلمانلر ك دكز سوادالرى نىك ك قوتلىسى اوشبو شهر ده ايدى. «يكنى دنيا» ايزلب محيط دكز ينه كروب كيتوچى و «مغوررىن» اسمى ايله شهرت بولمىش مسلمانلر اوشبو شهرلى اولوب بوندىن سفر ايتدىلر. بو شهر ده پك كوب اسلام عالملى دنياغه كلمىلر در. بو كونده بر خانه اولسون مسلمان اولنماز.

(۲) اشبىلييه. حاضرگى وقتنه «سيويليه» ديه مشهور اولان بو شهر ك ايلك اسمى «ايسپالىس» اولدىغى ندىن، فتح ايتدىكلرى صو ك،

مسلمانلار «اشبیلییه» دیه استعمال ایتمهشلردر. امویلر عصرنده بو شهر «قرطبه» دن قالا ایکنچی شهر اعتبار اولنوب، اهالیسی ۴۰۰،۰۰۰ گه بالغ ایدی. الوغ بر بیلغه اوستنده اولدیغندن اسلاملر زمانه سنده هواسینک، گوزللیگی، بنالرینک منتظملیگی، سوداسینک رواج اولمقلقی، اهالیسینک بایلیقی ایله مشهور ایدی. اسلاملر طرفندن بنا اولنمش «القصر» اسمنده سرای بو کونده هم سلامت اولوب تحریف ایله «القازار» دیه معروفدر. بونده ظهور ایتمش اسلام عالمترینک حد و پایانی اولمادیغی کبی بو شهر حقیقده سویلانمش شعرلر کوبدر. ایشته ابن عربی اوشبو شهرده تحصیل ایتمشیدی.

(۳) طَلَيْطَلَه. امویلر عصرنده انک معهور شهرلردن اولوب، بر چوق اسلام عالمیری بونده دنیاغه کلمشاردر. «القصر» اسمنده اولان پادشاه سرایی اسپانیوللر طرفندن، کلیسه گه تحویل ایدلمشدر.

(۴) غرناطه. اسلام حکومتی زمانده ۴۲۰،۰۰۰ نفوسی اولان بو شهر انک صوگ اولهرق اسپانیوللر قولینه کردی. صناعت معماریهسی ایله مشهور عالم واسلاملرک ترقیاتنه نمونه حکمنده اولان «الحمرا» نام عجایب سرای اوشبو شهردهدر. بوندن چیقمش اسلام عالمترینک حسابی یوقدر.

(۵) قرطبه. امویلر زماننده بو شهر، بتون اندلس مملکتینک پایتختی اولدیغندن «بغداد» دن قالا برنچی شهر ایدی. بنالری زینتلی، مؤسسات خیریهلر مبدول، معارف و صنایع ترفیده اولمق حقیقده نظیر- سز ایدی. ایکیوز بیگ یورت و بر میلیوندن زیاده اهالیسی، ایکیوز جامعی، بشیوز خسته خانه ایله سکز یوز مدرسه و توقوز یوز مونچهسی اولوب، اسلاملر طرفندن اشله نمکده اولان سختیانلر بتون دنیاده مشهور و مقبول ایدی. بو کونده «قوردوان» دیه معروف

اولان سختيان، اسلاماردن يادكار قالمش سختيان اسميدر (۱). فرنكر طرفندن «القازار» ديه سويلنمكدە اولان سرايى ايله يانئدە اولان «مدينه الزهراء» نى (۲) عرب شاعر لرى مدح ايدوب كوب شعرلر سويلمشلردر.

(۶) مرسىيە . اسلام حكومتى زمانئدە بو شهر ك شھرتى يفاك سوداسى ايله ايدى . ايشتە ابن عربى اوشبو شھردە دنياغە كلمشدر .
(۷) مريە . اسلاملر وقتئدە ك اشلكلى ، علم ومعرفت ايله شھرتلى اولان بو شھر اسپانبوللر قولبئدە توشدىكئدن صوك شھرتينى غائب ايتمشدر .

* *

«شام» ، سوربە قطعە سينك بتونسينە اسم اولدىغى حالدە عوام خلقى «شام» اسمينى يالئكز «دمشق» شھرىنە كئە ويررلر . بك ايسكى شھرلردن اولان اوشبو «دمشق» ، حضرت عمر زمانئدە فتح ايدلئوب ۴۰ نچى ييلدن اعتبارا امويلر ك تئختگاھلرى اولدى . نيمەرلنگ طرفندن ضبط ايدلئدىكئدە «دمشق» اھالىسى عومى صورتدە فلچدن كچرلوب شھر ، خراب بر حالدە قالدى ايسەدە صوكرە دخى تعمير ايدلدى . مصر حكمدارلرى اولان چرا كسە قوللرئدن ۹۲۲ دە سلطان سليم خان

(۱) «قرطبە» نك ايكنچى اسمى «فوردو» اولدىغئدن مذكور سختيان «فور-ديان» ديه معروف اولمشدر .

(۲) «مدينة الزهراء» ، زهراء اسمئدە اولان جاريە ومحبوبەسى ايچون خليفه الناصر لدين الله طرفئدن بنا ايدلمش ايدى ايچئدە زور سزايلىر ، باغچلر وبالقلر ايله طولوغ اولان كوللر ، آلتوندىن اشلانمش تمثاللر اولوب شھر قابقە سينك اوستئدە زهراء نك اوز صورتى ياصالمشيدى . صاف آلتوندىن اشلانمش ، تاووقلر ، كوگارچينلر ، اناج وتويلگان صورتلر نك آغزلرئدن صولر آتلوب آغوب طورر ايدى . بونئدە خدمت ايدوب طوروچى ياش يكتار ۱۳۰۰۰ وفزلىر ۶۳۱۶ ، ياش بالالر ۳۷۰۵ عدد تئخمين اولئور ايدى .

طرفندن ضبط ایدلمکله تورکیا حکومتنه تابع اولدی . حجاز تیهر یولی اوشبو شهر دن باشلانوب اشلامشدر (۱) .

«دمشق» شهرى اموى خليفه لار ك تاختگاهلرى ، علم و مدنيت مركزى اولدیفندن هر وقت شاعر واديبلر ، مؤلف و محررلر ايله طولوغ اولور ایدی . بر قدر فرصتى وار آدم «دمشق» نى زیارت ایتمکنى حتى کنديسى ایچون لازم کورر اولمشدر . «دمشق» شهر بىك اوزنده نئو ایتمش ویا که زیارت ایچون چیتدن کلهش کیمسه لار که مخصوص اوله رق ابن عسا کر طرفندن یازلمش تاریخ کتابى ۸۰جلدکه ایرشدیكى اوشبو مدعا که دلیل اوله بیلور . حالبوکه بو تاریخ آلتنچى یوز آخر نده نوقتالمشدر .

**

ابن عربینك ولادتى ۵۶۰ - ۱۱۶۵ تاریخى شهر رمضانده (۲) اولوب وفاتى ده ۶۳۸ - ۱۲۴۰ شهر ربیع الاول ۲۸ نده اولمشدر . بو وقتده یاشى ۷۷ ده ایدی . «دمشق» شهر نده قاضى مجیب الدین بن الزکی خانه سنده وفات اولوب «جبل قاسیون» ایتا کنده دفن اولمشدر .

**

مسلمانلر طرفندن خیلى وقتلر چوبلك قیلنوب طوتولمقده اولان ابن عربى نر بهسى اوستنده ، سلطان سلیم طرفندن تنظیم ایتدر لوب بیوک بر مسجد سالنمش ووقفلر قیلنمشدر . مسجدى ووقفلری بو

(۱) دمشق بنالریك الك مشهورلرندن ولید بن عبدالملك بن مروان طرفندن سالنمش «جامع اموى» در . ایچنده بر تافتهغه آلتون ايله الهاکم التکائر سورسى یازلنوب «المقابر» سوزنده کى «ق» حرفى اورنینه قیمتلى تاش قویلمش ایدی ، دیورار . (۲) ابن عربى ترجمه سینی یازوچیلر . کندی آغزندن روایت ایدلمش بر سوزنى سند ایدرک : «۱۷نجى رمضان ، دوشنبه کون طوغدى» دیورار . فقط بو ییل رمضانينك ۱۷نجى کونى دوشنبه دگن بلسکه چهارشنبه کوندر .

کونه قدر باقی اولدیغی مرویدر (۱).

صوڭ مسلمانلرده اولان افراطلر، ترتیبسز و اعتدالسنز لقلرغه دلیل بوزندن اوشبو حال دلیل اولسه کرکدرکه اولگیلری چریگان سویا کلر اوستنی تعقیر بوزندن چوبلک قیلوب طونمشلر و صوڭغیلری ده، رسول اکرم صریح صورتده نهی ایتدیکی حالدده، قبر اوستنه مسجد بنا قیلوب حتی وقلر قالدرمشلر. چوبلک قیلور همده مسجد صالحوب وقف قالدردر ایچون «دمشق» شهرنده ابن عربی تر به سندن باشقه اورن تابله ماشمیدر عجباً؟! . . .

۱۳۲۸ تاریخنده مصر و شام ولایتلرنده سیاحت ایدوب فایتدیغندن صوڭ «بلبای» شهرنده آخوند جمال الدین افندی، ابن عربی تر به سینده یازلمش یازولردن نسخه قیلوب آلش کاغدلرینی تسلیم قیلمشیدی. نثر و شعرلردن عبارت اولان بو یازولر یوسف نهانی انشاسی ایله ۱۳۲۴ سنه سی ۲۴ شهر ربیع الاول تاریخ ایله یازلمش ایش. نهانیغه لائق اولان غلو و افراطلردن عبارت اولدیغی ایچون مذکور یازولرینی بو یرگه نقل ایدرگه لزوم کورمادم

قبر اوستنه مسجد صالحوب وقف قالدردن شریعت نظرنده منهی ایدیکنی بیلور قدرگنه سلطان سلیمده علم اولمش اولسه کرک، اوزنده اولماسه یاننده اولان عالملری بونی بیلورگه تیموشلی ایدی.

* *

ابن عربی و عبدالقادر الگیلانی، خواجه نقشبند و بدوی، دسوقی و رفاعی اوشنداق بونلردن باشقه لر اسلام دینینه نه قدر الوغ خدمت ایتمش اولسونلر، بونلرک خدمتلری، اسلام عسکرینه، قوماندان اوله رق شام مملکتینی فتح ایدن ابو عبیده ابن الجراح خدمتنه کوره کچوک ایدیکنده هیچ کیم نزاع ایتماسه کرک. حالبوکه ابو

(۱) جمیل بک العظم ننگ «عقود الجواهر» نام اثری.

عبیدہ نك قبری نہ یرده ایدیکی ده آچیق معلوم دگلدر. ابو عبیدہ گنه دگل، اعلای کلمة الله یولنده قهر مانلق کوسترمش و جانلرینی دین یولنده فدا ایتمش باشقه محترم صحابه لرك كو بلرینك قبرلری ده مجهول قالمشدر.

اسلاملر، ایران و سوریه اورتالرینه کروپ اوطوردقلری، روم فیصلرلی و کسرالرك چنت کبی اولان یرلرینه وارث اولدقلری صوکنده، مذکور قهرمانلری و عالیجناب بیوک آدملرینك قبرلری اوستلرینه تاش احاطه لر، تیمر چلترلر بنا ایتمك دگل حتی کهوش و آلتون بنالر سالورغه اقتدارلری اولدی. بونلر اوزلرینك شهیدلرینه ونشر اسلام یولنده جان و یرمش طوغانلرینه غایت محبت ایدرلر، خدمتلرینی تقدیر فیلولر و قبرلرینك اورتلرینی ده بیلورلر ایدی، فقط بو قبرلرك اوستلرینه حتی تاشدن غنه اولسه ده بیلگی قویه ایدلر و شول سببدن قبرلر بوغالدی. بو نیچون؟ بونك جوابی هر کیم گه معلوم. رسول اکرم فخرالانبیا حضرتلرندن آلدقلری تعلیماتنی یرینه کتورمك ایچون. وثنیت و شرك بلالری حتی ایکنچی توده اولسه ده اسلام دینینه تکرار قایتماسون و عوام اعتقادی بوزولماسون دبه مذکور محترم ذاتلرك قبرلرینی زیارتگاه ایتمامشدر. اوندمز حضرتلری قبرلر اوستلرینه مسجدر بنا ایتمکدن منع ایتمش حتی اوزی حقننده: «اللهم لاتجعل قبری و ثنایعبد» مضموننده دعالر قیلمشدر.

* * *

استرخان طرفارنده «اولیالر قبرلری» و قازان ولایتنده «خواجه لر تاولری»، بوندن باشقه پك کوب یرلر ده «ایزگولر چیشمه لری» اسملری ایله زیارتگاهلر احداث ایدلوب اهل اسلام عوامی اوشبو یرلرنی حج اورتلری مثابه سنده کوروب سفر ایتدیکلری و دین اسمی ایله چوق بدعتلر و سخیف عمللر فیلنوب طورلدیغی آزغه حساب

ايدامش اولسه كر كدر كه اوشبو صوڭ كونلر ده «اوپا» شهرينه يافين بىر ده «چيشمه» و «سنتاش» اسملرنك ياكى زيارنگاهلر احداث ايدلدى، مخصوص بنالر توز و لوب مجاورلر قويلدى. بو شيلرنى ميدانه كتورمك ايجون پك كوب اسلام فقراسينك بالالرينى جهالت و سفالت بلالرنين خلاص ايدر كه يتارلك بايلقلر تلف قيلندى. زيارت روشى، بيوك ذاتلر طرفندن عملياتى ايله كوستر لوب بو اشلرى گويا چين مملكتنى فتح ايتديكلرى روشنده «معلومات» اسمنده اولان ورقه لرنده يازلدى. بونى ايسه هر كيم كورمش و اوقومش اولسه كرك. فقط سنت احيا ايدر كه و دينى بر خدمت كوسترر كه اقتدار يوق ايسه بدعت احداث قيلمق و اكثرى ده ضعيف عقيدەلى اولان اسلام عوامنى ضلالت كه توشرمكدن صافلانور قدر اولسون اقتدار اولمادىمى عجباً؟!

بز، تاريخ ماخذى اوله چق آثار عتيقه نك محفوظ اولمقلرينى جان و كوكلەز ايله آرزو اينمكده مز. عمللرمز و حرکاتەز بوڭا شهادت ويرسه كرك. فقط بو آرزومز آثار عتيقه گه مقدسلك سوسلرى ويرمك و بو حالنى ده دين اسمى ايله بويامق طرزنده دگل بلكه مجرد تاريخ منبعى اولدقلرنين آثار قديمه مجبلى مسلكلرينه موافق روشك بر معامله دن عبارتدر.

آثار عتيقه، خصوصا مى و قومى اولان تاريخ ماخذلرى بزم نظر مزده ده قيمتدار و محترمدر، بونك ايله برابر بونلر مقدس و موضع مناجات دگلدر. اوشبو مسلكك مستقيم اوله چغنى-دينلرى بتون آدملرده، علوم دنياويەلرى بتون آدملرده انكار ايتماسه لر كرك. « فاسئلوا اهل الذکر ان كنتم لا تعلمون » .

مقصد

۲

عائله‌سی، قیافتی، رسمی، رسم خطی

ابن عربیڭ «حاتم طائی» نسلندن ایدیکن یوقاریده سویلادک. حاتم بن عبدالله، عرب بلر آراسنده مشهور اولان «طی» قبیله‌سینه منسوب بر ذات اولوب عرب آراسنده جومردلق ایله مشهور بر شاعر ایدی (۱). آناسی عتبه بنت عقیف اولوب عرب بلر آراسنده مشهور خاتونلردندر. حاتم شعرلری جمع ایدلمش دیوان ۱۸۷۲ میلادیده «لوندن» شهرنده و سوکره «بیروت» ده طبع اولنمشدر. ماویه بنت عفزر (۲) اسمنده اولان خاتونینه خطاب ایدرک سویلامش شعرلری جمله‌سندن بونلردر:

اماوی ان المال غاد ورائح * وبقی من المال الاحادیث والذکر
اماوی ما یغنی الثراء عن الفنی * اذا حشرجت نفس وضاقت بها الصدر
اماوی ان یصبح صدای بقفرة * من الارض لاماء هناك ولاخبر
تری ان ما اهلکت لم ینک ضرنی * و ان یدی مما بخلت به صفر
وقد علمم الافوام لو ان حاتمًا * اراد ثراء المال کان له وفر
وانی لا آلو بمال صنیعة * فاوله زاد و آخره ذخر.

حاتم، رسول اکرم حضر تدرینه رسالت کلمازدن مقدم وفات ایدیدی. الوغ بالاسی سفانه (۳) اسمنده قز اولدیغندن ابو سفانه ديه

(۱) بکر بن وائل قبیله‌سینه اسیر نوشدیکی حقنده اولان ماجرانی ابن الاثیر ذکر ایتمشدر. الکامل ج ۱ ص ۲۲.

(۲) ترجمه حالی «مشهور خاتونلر» کتابنده مذکوردر.

(۳) سینک فتحی وفانک تشدیدی ایله.

والوغ اوغلى عدى اسمنده اولديغىدىن ابو عدى ديه كنيه لنىش ايدى . سفانه، عصر سعادت كه ايرشدى وصحابيات جمله سينه كردى (۱)، عدى هم محترم صحابه لار جمله سندن اولوب اوزون عمر سورديكى مرويدر . كنيه سى ابو* طريف اولوب، آناسى ده بوقاريدى ذكر ايدامش «ماويه» ايدى (۲) . برادرى و ابن عربى باباسى اولان عبدالله بن حاتم ك اسلاميه كلوب كلماديكى حقنده معلوماتم يوق . حاتم نسلى، عدى ايله سفانه طرفندن منقطع اولوب آنچه عبدالله طرفندن تارالمشدر (۳) . ابن عربينك براق باباسى و نسب سلسله سينك باشى اولمق مناسبتى ايله حاتم حقنده بو قدر سوز يازلدى . حاتم ترجمهء حالينى بيلور كه آرزو ايدنلر «اغانى» گه و ابن قتيبه نك «الشعر والشعراء» نام اثرينه مراجعت ايدرلر .

ابن عربى، شام ولايتنه كلبىكنده «دمشق» شهرنده مالكيبلر مفتيسى قزىنى نكاحلدى و «قونيه» شهرينه واردىغىنده مشاهير علمادان صدر الدين قونونىك طول آناسينى تاهل ايتدى . بو خاتونلر ك اسملرى نىچوك ايدىكنى بيلمادم .

اوغللرى: ابن عربينك بزه معلوم اوغللرى بونلردر : (۱) محمد سعد الدين . «ملاطيه» شهرنده (آنادول ولايتنده) ۶۱۸ تاريخى رمضانده دنياغه كلوب تحصيل باشينه ايرشديكنده حديث علمى ايله اشتغال قىلدى و هولاكوزك «بغداد» غه كروب مستعصم خليفه نى اولدرديكى ۶۵۶ تاريخنده «دمشق» ده وفات و آناسى ياننده «قاسيون» ده

(۱) ترجمهء حالى «مشهور خاتونلر» نام اثرده مذكوردر .

(۲) استشهد اىچون عرب شعرينه فطلق اولماديغى حالده فاضل جامينك، عدى بن حاتمى هجو ايدر ك سويلانمش بر بيتنى كتورمكى گوزل بر اش دگلدر . (كافيه شرحنده اضمار قبل الذكر بختنه مراجعت اولنه) .

(۳) الشعر والشعراء . ص ۴۱ .

دفن اولندی. مصر، حلب شهر لرنده هم بر قدر وقتلر طوردی. گوزل شعر سویلر گه مقتدر اولوب بر دیوانی وارد. (۲) محمد ابو عبدالله عمادالدین. بو هم ۵۶۶۷ده وفات اولوب آتاسی یاننده دفن اولندی. ابن عربی، زور گوده لی والوغ سقاللی، ساچ و سقالی تمام آغارمش فیافتنده اولوب حزین و متفکر، غایت و قارلی بر کیمسه اولدیغی روایت ایدلنور.

**

محترم نور علی الحسنی حضرتلری: «دمشق» شهرنده ابن عربی رسمینی کوردیکنی یازدیغندن (العواطف الحمیدیه ص ۷۰) بلکه شونک^۲ نسخه سینی کتورمش اولور، دیه اوشبو یرنی یازدیغده مکتوب ایله مراجعت ایتمش ایدم. مشار الیه،^۲ جوابنده: «رسمک نسخه سینی آلورغه موفق اوله آلامدم. رسمنده کورلدیکینه بناء ابن عربی الوغراق بدنلی، کیک یوزلی، قوی سقاللی و فاشلی، سقالی آق اولسه ده فاراغه مائل، چوقورلیراق بورنلی، کوزلری بر آز کچوک، یوزنده آثار حزین و فکر ظاهر، لباسی اعلی، عمامه سی^۲ الوغ و بوروبراق اورالمش، کیک بیگلی، جبهه سی آستندن و ایچده گی کیومی اوستندن پونا ایله بیلندن باغلامش، بونی کوردیکمه شمدی^۲ آلتی سنه در، شویله ایسه ده کوزم اوکنده مثالینک هر یری خاطر مده در. بو رسمک ابن عربینک اوز رسمی ایدیکنده شبهه م یوق» دیه یازدی.

**

اسلام ایلکنلرینه سیاحت ایتمک نصیب اولمادیغندن بتون عهرینی یازو ایله کچرمش اوشبو ذاتک بر سطر اولسون یازوینی کوررگه موفق اولمادیق. «ترویسکی» شهرنده شیخ زین الله حضرتلرینک کتبخانه سنده یازمه بر مجموعه دن اوشبو سطرلرنی نقل ایدوب آلام (۱):

(۱) ۱۳۲۹ سنه سی شعبان ۹ بیجی کوننده. مذکور یازمه مجموعه ۲۰۹ رقمه در

ونقل هذا الخط من خط الشيخ الاكبر قدس سره بعبارة و رسمه
فهذه الثالث اسطر يشبه خطه الشريف قدس سره وهي هذه قرأ على
هذا الكتاب من اوله الى آخره الولد العارف المحقق المشروح
الصدر المنور الذات محمد بن اسحق بن محمد القونوي مالك هذا
الكتاب واذنت له في الحديث عنى و كتبه منه محمد ابن العربي
في غرة جمادى الآخرة سنة ثلثين وستمائة. هذا اذن الشيخ قدس
سره كتبه حين اذن للشيخ صدر الدين القونوي فى كتابه الفصوص
الحكم وكتبه فى ظهر هذا الكتاب واعطاه اليه قدس الله اسرارهما ونفعنا
ببركة انفسهما .

مقصد

٣

? حيات و معيشتى . حقننده سويلنميش مرثيله لر و توشلرى

ابن عربى، اندلسيه وقتنده بعض بر مأمورلر حضورنده كاتبلك
خدمتى ايدوب طورمشدر . شـرق ولايتلرينه كلديكندن صوك فضل
وكمالاتى شهرت تابديغندن اميرلر و پادشاهلر طرفندن مقبوليت كسب
ايتدى و آنلردن بيوك هديه لر كلوب طورر ايدى . فقط نه قدر
كوب كلور اولسه ده كنديسى وبالالرى ايچون مال ييغمامش بلـكه
هر برينى فقير و عاجزلرگه اولاشوب كنديسى شونلرنك برى اوله رق
عمر سورمش و نـفسينى تربيه و تأديب ايلامشدر .

برادر محترم عبدالرحمن الرسولى، اصل نـسخه دن فونوغراف ايله رسمنى آلـدروب
ويـرمشيدى ، شونى ايسه اوشبو اثرگه عينا الحاق ايتدم .